

COMPONENTA ETNICĂ A COLECTIVELOR ARTISTICE ȘI A UNIUNILOR DE CREAȚIE DIN RSS MOLDOVENEASCĂ ÎN ANII '40-'50 ai sec. XX

Valentina URSU,
dr. în istorie, conferențiar universitar,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
e-mail: ursuvalentina@yahoo.com

Summary

An important aspect in the process of analyzing cultural life in the young Soviet republic in the first years after re-launching the USSR is the evaluation of the human potential in the art institutions. The situation in which the Moldovan SSR at the end of the Second World War was in the area of personnel insurance is deplorable. Much of the artistic intelligentsia was subjected to the repression in June 1941. Another part emigrated to Romania and other countries. And some of the writers, composers and plastic artists who remained in the USSR were arrested and sent to Siberia in 1949. Under these conditions, art institutions had an acute shortage of specialists with higher education and even specialist backgrounds. A massive process started of inviting and bringing to the RSSM of specialists from the main cultural centers of the country, but also from other union republics, which diminished the representativeness of the local specialists.

The present study aims at studying the ethnic composition of several artistic groups and three creation unions, through the study of archival documents from the 1940s and 1950s and contemporary historiographical studies.

***Key words:** human potential, artistic intelligence, ethnic composition, artistic groups, creation unions.*

Un aspect important în procesul de analiză a vieții culturale în tânăra republică unională sovietică, în primii ani după reanexare la URSS, o are evaluarea potențialului uman în instituțiile de artă. Situația în care s-a pomenit RSS Moldovenească la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial în domeniul asigurării cu cadre este deplorabilă. O bună parte a intelectualității artistice a fost supusă represiunilor în iunie 1941. Altă parte a emigrat în România și în alte țări. Iar unii dintre scriitorii, compozitorii, artiștii plastici care au rămas în URSS au fost arestați și trimiși în Siberia în anii 1946 și 1949. În aceste condiții instituțiile de

artă duceau o lipsă acută de specialiști cu studii superioare și chiar medii de specialitate. Se începe un proces masiv de invitare și aducere în RSSM a specialiștilor din principalele centre culturale ale țării, dar și din alte republici unionale, fapt ce a diminuat reprezentativitatea intelectualității artistice autohtone.

În studiul de față vom urmări componența etnică a câtorva colective artistice și a trei uniuni de creație, sprijinindu-ne pe documente de arhivă din anii '40-'50 și studii istoriografice contemporane.

Subiectul în cauză a fost în vizorul preocupărilor științifice ale istoricilor Valeria Cozma¹ și Gheorghe Nicolaev². O atenție sporită în lucrările acestora se acordă cercetării procesului de formare a cadrelor în domeniul artelor, sunt examinate unele componente ale politicii statului sovietic: ponderea studenților băștinași în instituțiile de artă, dependența de multitudinea de instanțe birocratice, cenzura în domeniul creației artistice ș.a.

În studiul *Nici eroi, nici trădători. Scriitorii moldoveni și puterea sovietică în epoca stalinistă (1924-1956)*³, realizat de către cercetătorul Petru Negură, s-a interpretat statutul și rolul scriitorului în societatea sovietică, influența factorului politic asupra procesului de creație, acțiunile de compromis cu puterea etc.

Pentru subiectul examinat de noi, un interes deosebit îl prezintă și volumul *RSS Moldovenească în perioada stalinistă (1940-1953)*, elaborat de Valeriu Pasat⁴. Printre multiplele aspecte cercetate de autor: crearea noului aparat administrativ, structurile de partid și cadrele de conducere, învățământul și propaganda etc., un capitol este consacrat intelectualității⁵. Însăși denumirea acestuia – *Intelectualitatea veche și cea nouă* – sugerează existența luptei care a fost dusă de reprezentanții artei, în special de către scriitorii de diferite formații: cea sovietică din RASSM, cea românească și occidentală și cea locală, divergențele, contradicțiile și denunțurile la care apelau unii dintre cei mai „devotați” sistemului comunist.

Cercetătoarea Angela Lisnic⁶ are ca domenii de preocupare și diverse aspecte ale învățământului și culturii din Republica Moldova. Unul dintre acestea îl

¹ Valeria, Cozma, Trepte ale învățământului de arte din Moldova, *Revista de istorie a Moldovei*, 1990, nr. 4, pp. 48-52; Idem, Художественная культура Молдавии в условиях партийного руководства, *Revista de istorie a Moldovei*, 1991, nr. 2, pp. 39-47; Idem, „Misiunea culturii în Moldova sovietică (1953-1964)”. În: *Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului*. Vol. II, Chișinău, 2012, pp. 78-82.

² Gheorghe, Nicolaev, Unele aspecte privind pregătirea cadrelor intelectualității artistice în RSS Moldovenească. 1944-1990. În: *Revista de istorie a Moldovei*, 1996, nr. 2, 3.

³ Petru, Negură, *Ni héros, ni traîtres. Les écrivains moldaves face au pouvoir soviétique sous Staline (1924-1956)*. Paris: L'Harmattan, 2010); *Nici eroi nici trădători. Scriitorii moldoveni și puterea sovietică în epoca stalinistă (1924-1956)*, Chișinău: Cartier, 2014.

⁴ Valeriu, Pasat, *RSS Moldovenească în epoca stalinistă*. Chișinău: Cartier, 2011.

⁵ *Ibidem*, pp. 423-464.

⁶ Angela, Lisnic, Cu privire la formarea intelectualității artistice profesionale în Moldova. În: *Probleme ale științelor socio-umanistice și modernizării învățământului*. Conferință științifică internațională „Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă la 70 ani”. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2010, pp. 532-538; Idem, Transformările identitare în mediul intelectualității din

constituie componența etnică și apartenența de partid a membrilor Uniunii Artiștilor Plastici din RSSM în perioada 1944-1970. O altă problemă cercetată de către An. Lisnic este rolul instituțiilor de cenzură în procesul de influență ideologică și transformare identitară a intelectualității din RSSM.

O bogată informație referitoare la componența etnică a colectivelor artistice, instituțiilor de artă și uniunilor de creație o găsim în documentele de arhivă. Până la crearea, în anul 1953, a Ministerului Culturii, instituțiile de artă și chiar Uniunile de creație, se aflau în subordinea Direcției de conducere a artelor de pe lângă Consiliul de Miniștri al RSSM. Examinând documentele păstrate în Arhiva organizațiilor social-politice a Republicii Moldova constatăm că în anul 1946, Teatrul moldovenesc muzical-dramatic avea în componența sa 91 de persoane⁷, dintre care 38 moldoveni, 26 ruși, 5 ucraineni, 15 evrei, 7 colaboratori de alte naționalități. Teatrul rus număra 39 de persoane: 25 – ruși, 8 ucraineni, 4 – evrei, 2 – alte naționalități⁸. Filarmonica de Stat avea cel mai mare număr de angajați – 205. Dintre aceștia: 74 moldoveni, 55 ruși, 11 ucraineni, 55 evrei, 10 – alte naționalități. Conservatorul de Stat – 83 persoane: 9 moldoveni, 29 ruși, 7 ucraineni, 33 evrei, 5 – de alte naționalități⁹. Studioul de Operă avea în componența sa 64 de membri. Dintre aceștia doar 7 erau moldoveni, 17 – ruși, 6 – ucraineni, 3 de alte naționalități și cei mai mulți – 31 erau evrei¹⁰.

La rubrica – Studii, situația se prezenta astfel: în Teatrul moldovenesc muzical-dramatic erau doar 2 actori cu studii superioare generale și 7 aveau studii superioare speciale. În Teatrul rus, din numărul total de 39 de persoane, deținători ai diplomelor de studii superioare generale erau, la fel, doar 2 persoane și 5 – cu studii superioare speciale. În Teatrul de păpuși doar 1 colaborator avea studii superioare din 16 angajați.

În colectivele Filarmonicii de Stat, 14 persoane aveau studii superioare generale și 8 – studii superioare speciale (din totalul de 205 persoane). O proporție mai mare a specialiștilor cu studii superioare o regăsim în anul 1946 la Conservatorul de Stat și în Studioul de Operă – 26 de persoane cu studii superioare speciale și 23 – cu studii superioare generale la Conservator și, respectiv – 16 persoane aveau studii superioare speciale și 2 persoane – studii superioare generale, în Studioul de Operă. Deci, vedem că, în marea majoritate a cazurilor, angajații instituțiilor artistice nu aveau pregătirea specială în domeniul profesional.

Republica Sovietică Socialistă Moldovenească între anii '50 -'80 ai secolului al XX-lea. În: *La frontierele civilizațiilor: Basarabia în context geopolitic, economic, cultural și religios: conferință internațională*: Galați, 21-23 octombrie 2010. Galați: Partener: Galați University Press, 2011.

⁷ Tabel cu privire la completarea cu cadre a Instituțiilor Direcției de conducere a artelor către 25.08.1946. În : AOSPRM, F. 51, inv. 4, d. 305, f. 82.

⁸ Ibidem.

⁹ Ibidem.

¹⁰ Ibidem.

Potrivit altui document, din anul 1951, situația în câteva colective ale Filarmonicii la capitolul reprezentanți de naționalitate moldoveni, continuă să rămână nesatisfăcătoare. Să examinăm următorul tabel:

**Informație cu privire la componența colectivelor
Filarmonicii moldovenești către 10.02.1951¹¹**

Colectivul artistic	Componența națională					Studii				
	moldoveni	ruși	ucraineni	evrei	de alte naționalități	super.	superioare incomp.	medii	medii incomplete	primare
Capela corală „Doina”	30	20	7	13	6	8	7	23	24	12
Orchestra simfonică	16	10	9	20	3	18	16	11	11	2
Ansamblul de dansuri populare	18	25	5	8	2	2	3	15	28	10

Observăm că, Capela corală *Doina* includea 30 - moldoveni, 20 - ruși, 7 ucraineni, 13 evrei, 6 - de la alte naționalități. Din Orchestra simfonică făceau parte 16 moldoveni, 10 ruși, 9 ucraineni, 20 - evrei, 3 - de alte naționalități. Chiar și în Ansamblul de dansuri populare numărul cel mai mare îl aveau dansatorii ruși - 25 persoane, moldovenii fiind pe poziția a 2-a, cu 18 dansatori, fiind urmați de evrei - 8, ucraineni - 5 și 2 de alte naționalități.

În același Tabel observăm că cea mai mare parte a soliștilor Filarmonicii aveau studii medii, medii incomplete și chiar primare. Doar 8 soliști ai Capelei *Doina*, din numărul total de 76 de membri, aveau studii superioare. În Orchestra simfonică numărul deținătorilor diplomelor de studii superioare era puțin mai mare - 18 soliști din 58 membri. Iar în ansamblul de dansuri populare situația era

¹¹ Informație cu privire la componența colectivelor Filarmonicii moldovenești către 10.02.1951. În: ANRM, F. P-3241, inv. 1, d. 161, f. 1-3.

dezastruoasă – doar 2 soliști, din întregul colectiv ce număra 58 de membri, finisase instituțiile de învățământ superior.

Predominarea specialiștilor de etnie rusă avea consecințe directe asupra repertoriului. Astfel, Orchestra Simfonică prezenta creații din clasică rusă, care alcătuiau 52 % din întregul repertoriu, după care urmau creațiile compozitorilor sovietici – 30 % și clasică universală – 18 %¹². Observăm că lipsesc totalmente operele compozitorilor basarabeni. O situație similară o atestăm și în repertoriul Capelei corale *Doina*: creațiile compozitorilor sovietici alcătuiau 43 %, clasică rusă – 12 %, clasică universală – 10 %¹³. Deși repertoriul cuprindea și cântece populare și creații ale compozitorilor sovietici moldoveni, acestea erau selectate foarte riguros de către structurile de cenzură, pentru a corespunde prescripțiilor ideologice ale PCUS.

Componența națională a cadrelor didactice de la Școala de muzică medie specială din Chișinău era următoarea: 1 moldovean, 3 ruși, 1 ucrainean, 8 evrei și un profesor de altă naționalitate. Către 1 martie 1948, în aceeași instituție, colectivul profesoral-didactic se prezenta astfel: moldoveni – 3, ruși – 16, evrei – 21, ucraineni – 9, un polonez și un armean¹⁴. Din numărul total al studenților de 106 persoane, moldoveni – 48, 50 – ruși, 13 – ucraineni, 20 – evrei, 1 polonez, 2 bulgari și 6 studenți de alte naționalități¹⁵.

O situație deosebită la compartimentul cadre naționale o avem în colectivul Școlii republicane de artă plastică. Către 25 septembrie 1946, aici, erau angajați 19 profesori. Dintre aceștia nici un profesor moldovean, 16 profesori ruși, 1 ucrainean și 2 evrei.

Așadar, și în instituțiile de învățământ artistic, reprezentanții de etnie română erau în minoritate față de etnicii ruși și evrei. Această situație avea consecințe directe asupra limbii de predare și repertoriul artistic. Marea majoritate a disciplinelor erau prezentate în limba rusă, care, în acea perioadă, era puțin cunoscută de tinerii din Moldova. Cu atât mai mult, profesorii sosiți din instituțiile specializare din centrele culturale ale URSS aduceau cu ei repertoriul predominant de clasică rusă, creații ale compozitorilor, artiștilor plastici sovietici, iar muzica națională și tradițiile artiștilor plastici din Basarabia erau total neglijate.

Cea mai influentă dintre Asociațiile de creație din RSSM a fost Uniunea Scriitorilor. Situația în care s-a pomenit această categorie de intelectuali este una dramatică. După anul 1940, scriitorii de pe ambele maluri ale Nistrului formează o asociație profesională ce întrunea scriitori atât din Basarabia, cât și din RASSM. Între

¹² Coraportul dintre creațiile compozitorilor sovietici, a operelor din clasică rusă și universală în repertoriul colectivelor Filarmonicii moldovenești. În: ANRM, F. P-3241, inv., 1, d., 161, f. 15-16.

¹³ Ibidem.

¹⁴ Tabel cu privire la apartenența națională a cadrelor didactice de la Școala de muzică medie specială din Chișinău către 1 martie 1948.. În: AOSPRM, F. 51, inv. 7, d. 316, f. 105.

¹⁵ Tabel cu privire la apartenența națională a studenților Școlii de muzică medie specială din Chișinău către 1 martie 1948. În: AOSPRM, F. 51, inv. 7, d. 316, f. 103.

aceste grupuri a existat o confruntare directă pe cele mai stringente subiecte ale limbii și literaturii române. Un factor important a fost originea etnică a acestora și atitudinea lor față de limba română, tradițiile lingvistice autohtone, moștenirea literară și soarta clasicilor.

Examinând componența numerică a Uniunii, remarcăm că în anul 1945 din ea făceau parte 23 de membri și membri-supleanți¹⁶. Dintre aceștia, 9 erau moldoveni, 9 – evrei și 5 – ruși. Scriitorii moldoveni erau: An. Lupan, B. Istru, I. Cana, Ivan Ceban, G. Meniuc, V. Galiț, P. Darienco, An. Gujel.

Analizând datele statistice cu referire la componența etnică a Uniunii, deja în anul 1953, constatăm o mică creștere a numărului de scriitori moldoveni¹⁷: din numărul total de 37 de membri, 18 erau moldoveni, 8 – ruși, 2 – ucraineni, 9 – evrei.

Este foarte interesantă informația din care remarcăm că 29 de scriitori elaborau lucrările lor în limba moldovenească și 8 – în limba rusă. Toți scriitorii de naționalitate evrei posedau româna și scriau în limba română, 7 scriitori ruși și 2 ucraineni scriau doar în limba rusă, iar Al. Lipcan și Em. Bucov, de etnie rusă, compuneau în limba română¹⁸.

Cercetând componența numerică a Uniunii Compozitorilor din RSSM, constatăm că, dacă la momentul constituirii RSSM, Uniunea număra 13 membri¹⁹, între 1941 și 1945 acest număr scade la 8, pentru ca, spre sfârșitul anului 1945, să crească din nou până la 14 persoane²⁰.

În anii postbelici, la UCSM aderă muzicieni formați în RSSM: V. Baronciuc, N. Leib, O. Tarasenco, P. Șerban, G. Ceaicovschi, B. Miliutin, precum și absolvenți ai Conservatorului de Stat din Chișinău: S. Lobel (1947), V. Zagorschi și L. Berov (1951), A. Mulear și D. Fedov (1952).

Informația privind componența națională a acestei uniuni, începând cu anul 1948²¹, se prezintă în felul următor: în anii 1948, din ea făceau parte în total 18 compozitori: 4 moldoveni, 2 ruși, 3 ucraineni, 8 evrei, un rom. Situația nu se schimbă până în anul 1951, când pleacă din viață Ștefan Neaga și numărul compozitorilor ruși crește cu 2. În anul 1952 sunt primiți noi membri: un evreu și un țigan. În următorul an, încă un compozitor de naționalitate evreiască devine membru cu drepturi depline. Astfel, numărul total al membrilor Uniunii ajunge la 21²².

¹⁶ Lista membrilor și membrilor-supleanți ai Uniunii Scriitorilor sovietici din RSSM în anul 1945. În: AOSPRM, F. 2955, inv. 1, d. 11, f. 1.

¹⁷ Lista membrilor și membrilor-supleanți ai Uniunii Scriitorilor sovietici din RSSM către 15 august 1953. În: AOSPRM, F. 2955, inv. 1, d. 141, f. 5-7.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ AOSPRM. F. P-2941, inv. 1, d. 153, f. 2.

²⁰ Ibidem.

²¹ Informație privind componența națională a Uniunii Compozitorilor sovietici din RSSM începând cu anul 1948. În: AOSPRM. F. P-2941, inv. 1, d. 158, f. 12.

²² Ibidem.

**Informație privind componența națională a Uniunii Compozitorilor sovietici
din RSSM începând cu anul 1948**

Anii	Moldoveni	Ruși	Ucr.	Evrei	Găgăuzi	Țigani	Total	Note
1948	4	2	3	8	-	1	18	
1949	4	2	3	8	-	1	18	
1950	4	2	3	8	-	1	18	
1951	3	4	3	8	-	1	19	A decedat Ștefan Neaga
1952	3	4	2	9	1	1	20	A decedat N.Ponomarenco
1953	3	4	2	10	1	1	21	

Observăm că numărul compozitorilor moldoveni, în acești ani – în loc să crească (cum se vehicula în numeroasele cuvântări ale liderilor comuniști și în documentele de partid) – scade²³. Iar cel al compozitorilor ruși și evrei crește.

Situația nu se modifică nici în următorii ani. Constatăm că, spre sfârșitul anului 1955, în Uniunea Compozitorilor din RSSM, reprezentanții poporului băștinaș erau în minoritate absolută – doar 2 (Gh. Borș și P. Șerban), din 20. Și, dacă compozitorii de origine evreiască vorbeau româna, atunci L. Gurov, V. Poleacov, Al. Sofronov, Al. Drapman și alți compozitori și muzicologi ruși și ucraineni nu posedau deloc limba română. Nici în anul 1956 nu vor fi făcute schimbări substanțiale²⁴, cu toate că numărul membrilor UCS din RSSM crește cu doi compozitori moldoveni – N. Chiosa și Al. Stârcea.

Este evident că aceasta nu a contribuit la o dezvoltare armonioasă a culturii muzicale din republică.

În informațiile elaborate de către conducerea altei uniuni de creație din Moldova Sovietică – Uniunea Artiștilor Plastici, cu privire la diverse aspecte ale componenței nominale, depistăm mai multe date statistice. În anul 1944, din această Uniune făceau parte 29 membri: 3 moldoveni, 20 – ruși, 1 ucrainean, 5 evrei și 1 reprezentant de altă naționalitate²⁵. În anii 1945-1946 numărul total rămâne neschimbat. În 1947 sunt primiți noi membri: 1 rus, 1 ucrainean și un

²³ Informația șefului secției artă și literatură a sectorului de agitație și propagandă a CC al PC(b)M E.S. Postovoi despre dezvoltarea artei și literaturii artistice a RSS Moldovenești, 5 mai 1950. În: *Культура Молдавии за годы Советской Власти. Сб. Документов в 4-х томах. Т. 2, часть 1. Кишинев: Штиинца, 1984, стр. 408-4012.*

²⁴ Lista membrilor Uniunii Compozitorilor sovietici din RSS Moldovenească către 15 februarie 1956. În: AOSPRM. F. P-2941, inv. 1, d. 242, f. 4.

²⁵ Informații referitoare la creșterea numărului membrilor Uniunii artiștilor plastici din Moldova. În: AOSPRM, F. 2906, inv. 1, d. 90, f. 1, 2.

evreu. În 1948-1949 alți noi membri devin membri cu drepturi depline. Dintre aceștia: 1 moldovean, 3 ruși, 2 ucraineni. În 1950 încă un artist plastic rus și 2 evrei se adaugă Uniunii. În anii următori, 1951-1952, va spori numărul asociației, precum urmează: de la 4 - la 6 - moldoveni, de la 25, la 30 - ruși, de la 6, la 7 - evrei. Numărul ucrainenilor va rămâne neschimbat. La 1 februarie 1952, din UAPSM făceau parte în total 48 membri²⁶.

Astfel, examinând atent mai multe documente de arhivă, constatăm că în perioada anilor 1944-1952 numărul membrilor Uniunii sporește de la 29 la 48. Dar, la capitolul componență etnică situația era alarmantă. Analizând numărul artiștilor plastici moldoveni, observăm că exista un decalaj enorm între moldoveni și cei de origine rusă. Abia începând cu anul 1948, la cei 3 artiști plastici moldoveni se vor mai adăuga câte unul în anii 1948, 1951 și 1952. Dar, concomitent, va spori și numărul artiștilor plastici ruși, ucraineni și evrei. Va rămâne constant doar numărul artiștilor de alte naționalități - 1 bulgar.

Situația nu se schimbă nici în anii următori. Către 31 decembrie 1955 UAP era formată din 53 de membri. Dintre aceștia: moldoveni - același număr - 8; ruși - 28, deci o creștere; ucraineni - 7, la fel o sporire; evrei - 9 și alte naționalități - 1, număr constant. Și în anul 1956 rămânem la același spor: 57 de membri, dintre care: moldoveni - 9, cu 1 membru mai mult ca în anii precedenți; ruși - deja 30 de membri; ucraineni - 8, din nou o mică sporire. Însă numărul artiștilor plastici evrei și de alte naționalități rămâne constant²⁷.

O rubrică indispensabilă a informațiilor despre componența Uniunii (același lucru se referă la alte asociații de creație) era apartenența la PC(b) US. Nu este de mirare de ce: prin membrii de partid, instituțiile centrale și republicane aveau posibilitatea să dirijeze și să coordoneze toate activitățile unei asociații obștești, deși aceasta, fiind o asociație nonformală, ar fi trebuit să se conducă singură, fără nicio implicare a statului. Comparând numărul membrilor UAP, membri de partid, și al membrilor UAP, fără de partid, în anii 1944-1946, vedem că doar câte 1 artist plastic era membru al PCUS și al ULCT. Și dacă în UAPSM, în anii următori sunt primiți câte 1-2 noi membri ai PCUS, atunci, din rândurile membrilor ULCT nu este primit nici un nou membru.

Potrivit altui document, membri și candidați în membrii PC(b) US erau următorii artiști plastici²⁸:

²⁶ Ibidem.

²⁷ Lista membrilor și membrilor supleanți ai UAP din RSSM către 31 decembrie 1955. În: AOSPRM. F. 51, inv. 19, d. 255, f. 74.

²⁸ Artiștii plastici - membri și candidați în membrii PC(b) M. În: AOSPRM. F. P-2906, inv. 1, d. 74, f. 2.

N d/o	Numele, prenumele	Anul nașterii	Naționalitatea	Specialitatea	Din ce an este membru al UAP	Din ce an este membru al PC(b)US	Titlu
1.	Dubinovski Lazăr Isaakovici	1910	evreu	sculptor	11.11.1948	Membru-supleant din 1947	Artist plastic emerit, Ordinul „Drapelul Roșu de Muncă”
2.	Eršov Ivan Stepanovici	1915	rus	pictor	11.11.1948	Membru al PC(b) din 1945	-
3.	Jumatii Ivan Dorofeevici	1909	moldo-vean	pictor	11.11.1948	Membru al PC(b) din 1943	Ordinul „Drapelul Roșu de Muncă”
4.	Mater Anton Igundievici	1910	ucrainean	pictor teatral	11.11.1948	Membru al PC(b) din 1941	-
5.	Merega Evgheni Nikitovici	1910	ucrainean	grafician	1.11.1950	Membru al PC(b) din 1947	-
6.	Novic Vladimir Semionovici	1917	rus	artist plastic decorator	11.11.1950	Membru-supleant din 1946	-
7.	Popov Grigori Davîdovici	1911	rus	pictor	11.11.1948	Membru al PC(b)	-
8.	Livșiș Matis Iacovlevici	1920	evreu	critic	29.11.1948	Membru al PC(b) din 1942	-

Asociația avea mai multe secțiuni: pictură, grafică, sculptură, artă decorativă, scenografie, critică de artă, și subsecții: grafică de carte și pictură monumental-decorativă. Informațiile din documente ne permite să constatăm că cei mai mulți membri ai UAP erau pictori, după care, la o diferență mare, urmau sculptorii. Iar cel mai mic număr de membri erau în secțiile de artă decorativă, critică și teatru artistic.

Un alt aspect ce trezește interes este componența de vârstă și gen. Să urmărim următorul document²⁹:

²⁹ Componența de vârstă și gen a membrilor UAP în anul 1952. În: AOSPRM. F. P-2906, inv. 1, d. 90, f. 9.

	Până la 25 ani	Până la 35 ani	Până la 45 ani	Până la 60 ani	Peste 60 ani	Total
Bărbați	-	10	15	6	7	38
Femei	-	1	3	1	1	5

Astfel, în anul 1952, artiștii plastici bărbați dominau componența Uniunii - 38. Numărul mic, de doar cinci femei, membre ale UAP ar putea sugera: fie că este vorba de lipsa unei pregătiri speciale a reprezentantelor genului feminin în domeniu, fie de lipsa unei politici de stat privind atragerea acestora, ori de dezinteresul lor (al femeilor) față de artele plastice.

La compartimentul studii constatăm că în primii ani postbelici numărul deținătorilor de diplome cu studii superioare (15) era mai mare, decât al celor cu studii medii. Situația se schimbă începând cu anul 1948, când specialiștii cu studii medii îi vor depăși numeric pe cei cu studii superioare. Evident, nici acest fapt nu era în favoarea sporirii calității și a profesionalismului membrilor UAP.

În concluzie, putem afirma că în primii ani după reanexare la URSS colectivele artistice și uniunile de creație erau constituite preponderent din reprezentanți de etnie rusă. Moldovenii alcătuiau majoritatea doar în câteva colective: Ansamblul de dansuri populare, Capela corală, Teatrul moldovenesc muzical-dramatic etc. Iar în Uniunile de creație, situația era dominată de reprezentanții etnici evrei și ruși. Totuși, deja la începutul anilor '50, ponderea băștinașilor începe să crească. Aceasta va avea consecințe benefice atât pentru sporirea numărului reprezentanților de etnie română în componența uniunilor de creație și a colectivelor artistice, cât și pentru repertoriul artistic, numărul de creații în limba română, creșterea numărului de studenți și cadre didactice moldoveni, în instituțiile de profil artistic etc.

Bibliografie:

1. Coraportul dintre creațiile compozitorilor sovietici, a operelor din clasică rusă și universală în repertoriul colectivelor Filarmonicii moldovenești. În: ANRM, F. P-3241, inv., 1, d., 161, f. 15-16.
2. Componența de vârstă și gen a membrilor UAP în anul 1952. În: AOSPRM. F. P-2906, inv. 1, d. 90, f. 9.
3. Cozma, Valeria, Trepte ale învățământului de arte din Moldova. În: *Revista de istorie a Moldovei*, 1990, nr. 4.
4. Informație cu privire la componența colectivelor Filarmonicii moldovenești către 10.02.1951. În: ANRM, F. P-3241, inv. 1, d. 161, f. 1-3.
5. Informație privind componența națională a Uniunii Compozitorilor sovietici din RSSM începând cu anul 1948. În: AOSPRM. F. P-2941, inv. 1, d. 158, f. 12.

6. Informații referitoare la creșterea numărului membrilor Uniunii artiștilor plastici din Moldova. În: AOSPRM, F. 2906, inv. 1, d. 90, f. 1, 2.
7. Lisnic, Angela. Transformările identitare în mediul intelectualității din Republica Sovietică Socialistă Moldovenească între anii '50 -'80 ai secolului al XX-lea. În: *La frontierele civilizațiilor: Basarabia în context geopolitic, economic, cultural și religios: conferință internațională: Galați, 21-23 octombrie 2010*. Galați: Partener: Galați University Press, 2011.
8. Lista membrilor și membrilor-supleanți ai Uniunii Scriitorilor sovietici din RSSM în anul 1945. În: AOSPRM, F. 2955, inv. 1, d. 11, f. 1.
9. Lista membrilor și membrilor-supleanți ai Uniunii Scriitorilor sovietici din RSSM către 15 august 1953. În: AOSPRM, F. 2955, inv. 1, d. 141, f. 5-7.
10. Lista membrilor și membrilor supleanți ai UAP din RSSM către 31 decembrie 1955. În: AOSPRM. F. 51, inv. 19, d. 255, f. 74.
11. Lista membrilor Uniunii Compozitorilor sovietici din RSS Moldovenească către 15 februarie 1956. În: AOSPRM. F. P-2941, inv. 1, d. 242, f. 4.
12. Negură, Petru, Nici eroi, nici trădători. Scriitorii moldoveni și puterea sovietică în epoca stalinistă (1924-1956). Chișinău: Cartier, 2014.
13. Nicolaev, Gheorghe, Unele aspecte privind pregătirea cadrelor intelectualității artistice în RSS Moldovenească. 1944-1990. *Revista de istorie a Moldovei*, 1996, nr. 2, 3.
14. Pasat, Valeriu, RSS Moldovenească în epoca stalinistă. Chișinău: Cartier, 2011.
15. Tabel cu privire la apartenența națională a cadrelor didactice de la Școala de muzică medie specială din Chișinău către 1 martie 1948. În: AOSPRM, F. 51, inv. 7, d. 316, f. 105.
16. Tabel cu privire la apartenența națională a studenților Școlii de muzică medie specială din Chișinău către 1 martie 1948. În: AOSPRM, F. 51, inv. 7, d. 316, f. 103.
17. Козма, Валерия, Художественная культура Молдавии в условиях партийного руководства. În: *Revista de istorie a Moldovei*, 1991, nr. 2.
18. Культура Молдавии за годы Советской Власти. Сб. документов в 4-х томах. Т. 2, часть 1. Кишинев: Штиинца, 1984.